

EDUSKUNNAN VASTAUS 185/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi poronhoitajien sijaisavusta ja maatalousyrittäjän eläkelain 114 §:n muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laeiksi poronhoitajien sijaisavusta ja maatalousyrittäjän eläkelain 114 §:n muuttamisesta (HE 239/2014 vp).

Valiokuntakäsittely

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on antanut asiasta mietinnön (StVM 24/2014 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

poronhoitajien sijaisavusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain soveltamisala ja Euroopan unionin lain-säädännön huomioon ottaminen

Poronhoitajan itselleen järjestämästä sijaisavusta aiheutuneita kustannuksia korvataan valtion talousarviossa osoitetun määrärahan rajoissa siten kuin tässä laissa säädetään.

Tätä lakia toimeenpantaessa noudatetaan lisäksi tiettyjen maa- ja metsätalouseläiden tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annettua komission asetusta (EU) N:o 702/2014 (*maatalousalan ryhmäpoikkeusasetus*).

2 §

Poronhoitaja

Tätä lakia sovelletaan poronhoitajaan, joka omistaa vähintään 50 poronhoitolain (848/1990) 5 §:ssä tarkoitettua lukuporoa yksin tai yhdessä hänelle sukua suoraan alenevassa polvessa olevan alle 18-vuotiaan henkilön kanssa, joka elää vakinaisesti hänen taloudessaan. Lisäksi edellytetään, että poronhoitaja on velvollinen ottamaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 10 §:ssä tarkoitetun vakuutuksen ja hänellä on sellainen vakuutus tai vireillä hakemus sen saamiseksi.

Porojen omistusoikeus ja määrä perustuvat sijaisavun ajankohtana käytettävissä olevaan viimeksi vahvistettuun poronhoitolain 30 §:ssä tarkoitettuun poroluetteloon. Poroluettelon vahvis-

tamisen jälkeen tapahtuneet muutokset otetaan huomioon vain, jos paliskunnan hallitus on ennen sijaisavun suorittamisajankohtaa vahvistanut muutoksen.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *poronhoitotyöllä* maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vakuutettavaa poronhoitotyötä;
- 2) *perheenjäsenellä* puolisoa ja alle 18-vuotiaasta henkilöä, joka elää vakinaisesti poronhoitajan taloudessa ja on poronhoitajalle tai tämän puolisolalle sukua suoraan alenevassa polvessa;
- 3) *puolisolla* aviopuolisoa ja henkilöä, jonka kanssa poronhoitaja jatkuvasti elää yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa.

4 §

Sijaisavun saamisen edellytykset

Poronhoitaja voi saada tässä laissa tarkoitettua sijaisapua, jos sijaisavun tarve johtuu poronhoitajan sairauden tai tapaturman aiheuttamasta työkyvyttömyydestä. Työkyvyttömyys on osoitettava lääkärin, sairaanhoitajan tai terveydenhoitajan todistuksella siltä osin kuin sijaisapupäivien määrä kalenterivuodessa ylittää seitsemän päivää.

Sijaisavun saamisen edellytykset eivät täyty, jos poronhoitaja saa sijaisavun suorittamisajankohtana työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainitun lain tai niiden voimaannpanosta annettujen lakien mukaista toistaiseksi myönnettyä täyttä työkyvyttömyyseläkettä tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruista kuntoutustukea.

5 §

Korvauksen perusteena olevat työt

Kustannuksia voidaan korvata vain, jos ne ovat johtuneet sellaisten sijaisavun suorittamisajankohtana välttämättömien poronhoitotöiden hoitamisesta, jotka poronhoitaja olisi itse

tehnyt omaan, perheenjäsenensä tai paliskunnan lukuun, jollei olisi ollut työkyvytön.

Kustannuksia ei korvata, jos:

- 1) poronhoitajan perheenjäsen olisi voinut tehdä sijaisen tekemän työn;
- 2) työtä varten on myönnetty muuta julkista rahoitustukea;
- 3) työ kuuluu poronhoitajan tehtäviin hänen ollessaan työsuhteessa tai toimeksiantosuhteessa paliskuntaan;
- 4) työ kuuluu poronhoitajan hoitamaan luotamus- tai hallintotehtävään tai vastaavaan tehtävään; tai
- 5) työ muodostuu sellaisesta porotuotteen jalostuksesta, joka ei ole tuotteen säilyvyyden kannalta välttämätöntä.

6 §

Sijainen

Kustannuksia voidaan korvata vain, jos poronhoitaja on hankkinut sijaisavun ennakkoপরিত্যেকেরিইন মেকিত্যিত্য পলবলুজ ত্যুততাজলত.

Kustannuksia ei korvata, jos poronhoitaja tai hänen perheenjäsenensä on suoraan tai välillisesti tuottanut palvelut tai jos sijaisena on toiminut poronhoitajan perheenjäsen.

7 §

Sijaisavun vuosittainen enimmäiskesto

Kalenterivuoden aikana korvattavien sijaisaputuntien enimmäismäärä poronhoitajaa kohden vahvistetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella edellisen kalenterivuoden loppuun mennessä. Enimmäistuntimäärä vahvistetaan huomioiden kunakin vuonna käytettävissä oleva määräraha. Sijaisaputunteja saa käyttää enintään 90 päivänä kalenterivuoden aikana.

8 §

Sijaisavusta maksettava korvaus

Korvaus on enintään 17 euroa tunnilta. Korvausta ei makseta arvonlisäveron osuuteen. Euro-määrä tarkistetaan vuosittain tammikuun alus-

ta työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitettulla palkkakertoimella. Tässä laissa mainittu euromäärä vastaa vuoden 2015 palkkakertoimen tasoa.

Jos poronhoitajan ja palvelujen tuottajan sopima tuntihinta on pienempi kuin 1 momentissa tarkoitettu korvaus, korvauksena maksetaan poronhoitajan ja palvelujen tuottajan sopima hinta. Hinta voi muodostua ainoastaan ennakkoprintilain (1118/1996) 25 §:n tarkoittamasta työkorvauksesta.

Korvaus maksetaan palvelujen tuottajalle.

9 §

Sijaisavun hakeminen

Poronhoitajan on haettava sijaisapua kirjallisesti Maatalousyrittäjien eläkelaitokselta (*Mela*) ennen sijaisapuun kuuluvien töiden aloittamista. Sijaisapua on haettava erikseen jokaisen sijaisavun tarpeen alkaessa tai samaan tarpeeseen liittyvän sijaisavun jatkuessa keskeytyksen jälkeen.

Erillistä hakemusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä, jos:

1) poronhoitaja on jo aiemmin toimittanut Melalle 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun todistuksen, josta ilmenee hänen työkyvyttömyytensä kyseessä olevan sijaisavun alkaessa; tai

2) poronhoitaja ei ole vielä toimittanut Melaan edelliseen sijaisapuhakemukseensa liittyvää 10 §:n mukaista korvaushakemusta.

Hakemuksesta ja sen liitteistä on käytävä ilmi sijaisavun myöntämiseksi tarvittavat tiedot.

10 §

Korvauksen hakeminen

Poronhoitajan on haettava korvausta Melalta viimeistään sijaisavun suorittamisajankohtaa seuraavan kalenterikuukauden kuluessa. Korvaus voidaan myöntää, vaikka sitä ei ole haettu määräajassa, jos korvauksen epäminen myöhästymisen vuoksi olisi kohtuutonta.

Hakemuksesta ja sen liitteistä on käytävä ilmi:

- 1) sijaisapupäivät tuntimäärineen;
- 2) palvelujen tuottaja;
- 3) sijaisen nimi ja vahvistus siitä, että 6 §:n mukaiset kustannusten korvaamisen edellytykset täyttyvät;
- 4) sijaisen hoitamat tehtävät;
- 5) sijaisavun järjestämisestä sovittu tuntihinta; sekä
- 6) muut korvauksen maksamiseksi tarvittavat tiedot.

Hakemukseen on liitettävä palvelujen tuottajan vahvistus 2 momentin 1—5 kohdista sekä palvelujen tuottajan ilmoitus siitä, että hänelle ei ole myönnetty työtä varten muuta julkista rahoitustukea.

11 §

Lausunnot

Poronhoitolain 19 §:ssä tarkoitetun poroisännän tai tämän ollessa estynyt mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitetun poroisännän sijaisen on annettava Melalle lausuntonsa, josta ilmenee tarvittavassa laajuudessa hänen arvionsa siitä, täyttyvätkö sijaisavun ja kustannusten korvaamisen edellytykset. Lausunnot antaa sen paliskunnan poroisäntä, jonka osakas sijaisapua käyttänyt poronhoitaja on. Poronhoitajan on ilmoitettava poroisännälle sijaisavun järjestämisestä välittömästi sijaisaputarpeen ilmaannuttua.

Mela voi pyytää paliskunnan hallitukselta lausunnon, jos sijaisapuhakemus tai kustannusten korvausta koskeva hakemus on ristiriidassa 1 momentissa tarkoitetun lausunnon kanssa tai jos se on muutoin asian selvittämiseksi tarpeellista.

12 §

Päätöksen teko ja korvauksen maksaminen

Päätös voidaan antaa automaattisessa tietojenkäsittelyssä tai muutoin ainakin osittain painomenetelmää käyttäen aikaansaatusasiakirjana. Tällöin allekirjoitus voidaan merkitä päätök-

seen koneellisesti. Päätös annetaan tiedoksi asianosaiselle hallintolain (434/2003) 59 §:ssä säädetyllä tavalla.

Mela maksaa korvauksen palvelujen tuottajan ilmoittamalle Euroopan unionin jäsenvaltiossa sijaitsevassa pankissa olevalle tilille.

13 §

Perusteettoman korvauksen takaisinperintä

Jos korvausta on maksettu perusteettomasti, poronhoitaja on velvollinen suorittamaan Melalle siitä aiheutuneet kustannukset.

Mela voi luopua takaisinperinnästä osittain tai kokonaan, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä perusteettomasti maksetun korvauksen maksamisen ole katsottava johtuneen poronhoitajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä. Mela voi luopua takaisinperinnästä myös silloin, kun takaisin perittävä määrä on vähäinen. Takaisinperintä ja korkojen periminen on kuitenkin toteutettava täysimääräisenä, jos takaisinperintä johtuu siitä, ettei maksettu korvaus ole täyttänyt niitä maa- ja metsätalouseläntövaltion tukisääntöjä, joiden perusteella lomitussääntöjärjestelmä on hyväksytty ja jos Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää. Päätös takaisinperinnästä on tehtävä viiden vuoden kuluessa perusteettoman korvauksen maksamisesta, jollei Euroopan unionin lainsäädännöstä muuta johdu.

Jos takaisinperintäpäätöksellä vahvistettua saatavaa ei ole suoritettu eräpäivänä, saadaan periä vuotuista viivästyskorkoa eräpäivästä lukien korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa säädetyn korkokannan mukaisesti. Eräpäivä saa olla aikaisintaan kahden viikon kuluttua takaisinperintäpäätöksen antamisesta.

Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava viivästyskorkoineen on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja

maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

14 §

Muutoksenhaku

Melan tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valituskirjelmä on toimitettava muutoksenhakuajassa Melalle.

Melan on oikaistava päätöksensä, jos se hyväksyy valituksen kaikilta osin. Muussa tapauksessa Melan on toimitettava valituskirjelmä, lausuntonsa sekä asiassa kertyneet asiakirjat viipymättä ja viimeistään 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle.

Hallinto-oikeuden päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

15 §

Yleinen johto, ohjaus ja valvonta sekä toimeenpano

Tässä laissa tarkoitetun toiminnan yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Tämän lain toimeenpanosta vastaa Mela.

16 §

Valtion korvaus sijaisavun kustannuksista

Valtion varoista korvataan Melalle 8 §:ssä tarkoitettujen korvausten maksamisesta aiheutuneet kustannukset valtion talousarviossa osoitetun määrärahan rajoissa. Korvaus maksetaan vuosittain enakkoina kahtena yhtä suurena eränä tammi- ja heinäkuussa siten, että ennakko on Melan käytettävissä kuukauden ensimmäisenä pankkipäivänä. Sosiaali- ja terveysministeriö voi erityisestä syystä maksaa ennakkoa edellä säädetystä poiketen, jos Melan valmius maksaa

tässä laissa tarkoitetut korvaukset muutoin vaarantuisi.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa viimeistään kunkin vuoden kesäkuun 25 päivänä valtion korvauksen lopullisen määrän edelliseltä kalenterivuodelta. Tätä varten Melan on toimitettava ministeriölle selvitys edellisen vuoden kustannuksista viimeistään vahvistamista edeltävän kuukauden 20 päivänä.

Jos Melalle 1 momentin mukaisesti kalenterivuoden aikana maksetut ennakot ylittävät saman vuoden valtion korvauksen lopullisen määrän, ylittävä osa saadaan käyttää seuraavan vuoden kustannuksiin.

17 §

Valtion korvaus hallintokustannuksista

Valtion varoista suoritetaan Melalle kohtuullinen korvaus tämän lain mukaisten tehtävien hoitamisesta Melalle aiheutuvista hallintokustannuksista.

Sosiaali- ja terveysministeriö päättää Melan esityksestä 1 momentissa tarkoitetun kohtuullisen korvauksen määrän ja suorittaa korvauksen Melalle maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 31 §:ssä tarkoitetun korvauksen yhteydessä.

18 §

Poronhoitajan ilmoitusvelvollisuus

Poronhoitajan on ilmoitettava Melalle itseään, perheenjäseniään ja poronhoitotyötään koskevista seikoista, jotka voivat vaikuttaa tämän lain mukaisen sijaisavun tai korvauksen saamiseen taikka maksettavan korvauksen määrään.

19 §

Palvelujen tuottajan ilmoitusvelvollisuus

Palvelujen tuottajan on ilmoitettava Melalle sijaisaputyötä, sijaista sekä elinkeinotoimin-

taansa koskevat tiedot, jotka voivat vaikuttaa sijaisavusta maksettavan korvauksen saamiseen tai määrään.

20 §

Tietojen luovuttaminen ja salassapito

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa säädetään, salassa pidettäviä ovat myös sellaiset tämän lain toimeenpanoon liittyvät asiakirjat ja niihin sisältyvät tiedot, jotka koskevat poronhoitajan taloudellista asemaa.

Melalla on oikeus sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset, tämän lain toimeenpanoon perustuvat hallussaan olevat tiedot maksamistaan korvauksista, korvauksen ja sijaisavun saajista ja korvauksen perusteena olevista kustannuksista.

21 §

Oikeus tietojen saamiseen

Paliskunta, poroisäntä, poroisännän sijainen sekä veroviranomainen, Väestörekisterikeskus, Maaseutuvirasto, maistraatti, Eläketurvakeskus, eläkesäätiö ja muu eläkelaitos ovat velvollisia antamaan Melalle sen pyynnöstä maksutta ja salassapitosäännösten estämättä hallussaan olevat tiedot, jotka koskevat poronhoitajan tai palvelujen tuottajan yritystoimintaa taikka poronhoitajalle myönnettyjä eläkkeitä, sekä muut tiedot, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi tai siihen liittyvien toimenpiteiden toteuttamiseksi taikka Melalle tämän lain toimeenpanoa varten annettujen tietojen tarkistamiseksi.

22 §

Melan oikeus käyttää muissa asioissa saatuja tietoja

Melalla on oikeus yksittäistapauksessa käyttää tämän lain mukaista asiaa käsitellessään muiden sille säädettyjen tehtävien hoitamista varten saamia tietoja, jos on ilmeistä, että nämä tiedot vaikuttavat tämän lain mukaiseen sijaisavun myöntämiseen tai korvauksen saamiseen ja tiedot on lain mukaan otettava huomioon päätöksenteossa ja Melalla olisi oikeus saada nämä tiedot muutenkin erikseen. Sijaisavun ja korvauksen hakijalle on ilmoitettava etukäteen mahdollisesta tietojen käytöstä.

23 §

Asiakirjojen säilyttäminen

Tämän lain mukaisen sijaisavun myöntämiseen ja korvaamiseen liittyvät asiakirjat on säilytettävä maatalousalan ryhmäpoikkeusasetuksessa säädetyn ajan, jollei arkistolaitos ole määrännyt niitä pysyvästi säilytettäväksi.

24 §

Korvausten maksamisen keskeyttäminen

Sijaisavun saamisen edellytysten tutkiminen ja korvausten maksaminen voidaan keskeyttää sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella, jos korvausten maksamiseen tarvittavia varoja ei ole käytettävissä tai Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää.

Jos ennen keskeytyksen voimaantuloa järjestetyistä sijaisavuista ei voida maksaa korvauksia täysimääräisinä varojen puutteen vuoksi, ne voidaan maksaa seuraavana vuonna sen vuoden valtion talousarviossa poronhoitajien sijaisavun kustannuksiin osoitetusta määrärahasta.

25 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Sen estämättä, mitä 7 §:ssä säädetään sijaisaputuntien enimmäismäärän vahvistamisesta, sijaisaputuntien enimmäismäärä vuonna 2015 on 150 tuntia poronhoitajaa kohden.

Laki

maatalousyrittäjän eläkelain 114 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 114 §:n 1 momentin 9 kohta, sellaisena kuin se on laissa 969/2013, seuraavasti:

114 §

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtävät

Maatalousyrittäjien eläkelaitos huolehtii:

9) maatalousyrittäjien lomituspalveluista siten kuin maatalousyrittäjien lomituspalvelulaisissa (1231/1996) säädetään, turkistuottajien lomituspalveluista siten kuin turkistuottajien lomituspalveluista annetussa laissa (1264/2009) säädetään sekä poronhoitajien sijaisavusta siten

kuin säädetään poronhoitajien sijaisavusta vuonna 2014 annetussa laissa (968/2013) ja poronhoitajien sijaisavusta annetussa laissa (/);

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 2014
